

Oslo, 4. november 2019

Innspill til Oslo kommunes helse- og sosialutvalg

Sex og samfunn takker for muligheten til å komme med innspill til Oslo kommunes helse- og sosialutvalg i forbindelse med byrådets budsjettforslag for 2020.

Budsjettforslaget

Vi har for budsjettåret 2020 søkt om kr. 9 850 000. I budsjettforslaget foreslås kr. 6 660 000. Det er en reduksjon på kr. 1 340 000 fra tilskudd gitt i 2019.

Dersom det foreslåtte kuttet for 2020 gjennomføres, må vårt tilbud reduseres tilsvarende.

Det er forslag om en reduksjon på 17 %, og enkelt forklart betyr det at vi må redusere inntaket av pasienter tilsvarende. Med 30 000 besøkende betyr det at vi må si nei til 5 000 pasienter. Disse 5 000 unge må da benytte seg av helsesjonene for ungdom i Oslo, og vi kan ikke se at det i budsjettet er lagt opp til dette.

Sex og samfunns klinikk på Grünerløkka er Norges største klinikk for seksuell helse. I 2018 hadde vi 30 000 besøkende. Nesten 18 000 tok klamydiatest på våre tre toaletter i 2018, med august som den travleste måneden, hvor det for første gang ble tatt mer enn 2 000 tester på én måned. I 2018 fikk flere personer enn tidligere påvist klamydia, selv om prevalensen, andelen, holder seg noenlunde stabil.

Antall tilfeller av gonoré øker. Gonoré har tradisjonelt rammet en noe eldre populasjon enn klamydia. I tillegg har sykdommen vært vanligst hos menn som har sex med menn, og få kvinner har blitt smittet de siste årene. Dette er i ferd med å endre seg, og vi ser at den største gonoréøkningen skjer blant unge mennesker bosatt i Oslo.

Ungdom tar ansvar, og de tester seg når de har hatt ubeskyttet sex. De ønsker også ta ansvar i form av å bruke prevensjon, og flere ønsker langtidsvirkende prevensjon, det vil si p-stav eller spiral. P-stav og spiral er de sikreste prevensjonsmidlene på markedet. P-stav varer i 3 år og en spiral i opptil 5 år, og det er ingen mulighet for å gjøre feil, som for eksempel å glemme en pille. Spiral og p-stav har heller ikke de farlige østrogenbivirkningene som p-piller har, med økt risiko for blodpropp, hjerneslag eller hjerteinfarkt.

Sex og samfunn har i flere år, i samarbeid med Helsedirektoratet, jobbet for å øke bruken av langtidsvirkende prevensjon på et nasjonalt plan, og sammen med Oslo kommune for å øke bruken lokalt. Bruk av langtidsvirkende prevensjon ved Sex og samfunn var i 2018 mer enn tre ganger høyere enn landsgjennomsnittet.

Hver dag jobber vi for økt kompetanse hos andre helsetilbud, også her jobber vi både nasjonalt og lokalt. Lokalt jobber vi særlig med Oslos helsestasjoner for ungdom,

Sex og samfunn

gjennom et formalisert samarbeid i HFU-forum. Vi deler av vår kunnskap, våre erfaringer og våre prosedyrer *som vi får betalt av Helsedirektoratet for å utarbeide via vår Metodebok for seksuell helse*. Vi bidrar til å spre informasjon om tilbudet ved helsestasjonene, blant annet gjennom økt synlighet på vår klinikk, våre hjemmesider og i våre kanaler i sosiale medier. Når pasienter kontakter oss for å få timeavtale, tipser vi ofte om tilbudet om helsestasjon for ungdom, som kanskje er mer tilgjengelig enn vi er, både med tanke på geografi og med tanke på ventetid.

Mange velger likevel å komme til oss. Og for de skal vi være her. Og vi skal være her for de som trenger vår spesialkompetanse. Når for eksempel helsestasjon for ungdom skal møte alle unge, uavhengig av om det er snakk om et vondt kne, problemer hjemme eller på skolen, eller når det kommer til psykisk helse, er Sex og samfunn stedet med spesialkompetanse på seksuell helse. Vi ser at vi bruker mye tid på konsultasjoner og henvendelser som helsestasjonene for ungdom, gjennom krav og anbefalinger Nasjonale retningslinjer, skal kunne tilby.

Sex og samfunn gjør det mulig for Oslo kommune å levere de lovpålagte tjenestene som kreves av Nasjonale retningslinjer for HFU. Klinikken vår kompletterer bydelenes helsestasjoner, og vi sørger for økt kompetanse for ansatte ved helsestasjon for ungdom, inkludert HFU-skolen som vi arrangerte i 2018 og 2019.

I forrige uke hadde vi et møte med ordfører Marianne Borgen hvor vi i etterkant publiserte et bilde på Facebook hvor vi fortalte at vi hadde diskutert foreslått kutt til Sex og samfunn. I etterkant fikk vi meldinger som viser at mange mener det er behov for det vi leverer. HFU Bydel Ullern kommenterte at «Ungdom i Oslo trenger Sex og samfunn», og HFU Bydel Gamle Oslo sier «vi snakker for mange når vi ønsker et sterkt Sex og samfunn».

Oslo kommunes innsats

Vi vil berømme Oslo kommune for mange gode planer og intensjoner. Oslo kommune har blant annet satt i gang:

- Arbeid med å utvikle en Handlingsplan for seksuell og reproduktiv helse
- Gratis prevensjon til unge under 16 år
- Gjennomgang og kartlegging av tilbudet om helsestasjon for ungdom

Handlingsplan for seksuell og reproduktiv helse

I fjor ble det satt ned en gruppe som skulle utarbeide en egen Handlingsplan for seksuell og reproduktiv helse. Sex og samfunn har lenge ønsket og etterlyst en slik plan, og vi ønsket derfor selvsagt å bidra så godt vi kunne for at planen skulle bli så god som mulig. Vi har sendt inn flere skriftlige innspill, på til sammen 50 sider, vi har deltatt i referansegrupper og i workshop'er.

Det så lenge ut til at dette arbeidet både var grundig gjennomført og høyt prioritert, men det siste vi har hørt er at den ble sendt til relevante byrådsavdelinger (EHA og OVK). Dette var i januar.

Oslo kommune står overfor mange utfordringer på feltet seksuell og reproduktiv helse, og Oslo er en by som vokser. Det haster med tiltak for å sørge for at tjenester møter både dagens og morgendagens utfordringer.

Vi ser fram til at planen kommer til politisk behandling og håper det vil bli lagt opp til høringsrunde.

Gratis prevensjon til unge under 16 år

For et år siden, 1. november 2018, annonserte daværende byråd Tone Tellevik Dahl at unge under 16 år, gjennom et prøveprosjekt, skulle få tilbud om gratis prevensjon. Prosjektet skulle inkludere samtlige bydeler og hadde en kostnadsramme på 250.000 kroner, ifølge en artikkel i Vårt Oslo.

Hver av Oslos 15 bydelsomfattende helsestasjon for ungdom fikk i underkant av 17 000 kroner som de skulle bruke til å kjøpe inn prevensjon og gi til unge under 16 år som oppsøkte tjenesten. Det ble opp til bydelene og helsestasjonene selv å gjøre tilbudet kjent.

I vår ble det holdt et møte for å evaluere dette tiltaket, og Sex og samfunn har forsøkt å få tilgang på denne evalueringen. Hvordan blir tilbudet brukt, og hva kan eventuelt gjøres for å sikre at målgruppen får vite om tilbudet?

Vi er veldig glade for å se at satsingen er nevnt som et tiltak i ny byrådsplattform. Vi mener videre satsing må bygge på erfaringer gjort ute i bydelene, og at tilbudet også må gjelde hos skolehelsetjenesten (når helsesykepleiere får utvidet forskrivningsrett), hos fastlegen og for pasienter som kommer til Sex og samfunn.

Oslo kommune bør være stolte av å være en foregangskommune, og var den første kommunen i landet som lanserte dette tilbudet. Ny politisk plattform i Bergen viser at også landets nest største by vil følge opp, og vårt håp er at dette på sikt skal være en nasjonal satsing.

Gjennomgang og kartlegging av tilbudet om helsestasjon for ungdom

Høsten 2018 tok Oslos ungdomspolitiske parti til orde for å se på hvordan helsestasjonstilbudet til Oslos unge er organisert. De mente at store lokale forskjeller i

Sex og samfunn

tilbudet skaper et utilstrekkelig helsetilbud til byens unge, og de ønsket færre, men bedre bemannede helsestasjoner for ungdom.

Da daværende byråd Tone Tellevik Dahl ble kontaktet av NRK i saken sa hun at de ville se på organiseringen av helsestasjon for ungdom, på bakgrunn av uttalelsen fra ungdomspartiene. Og det er nå blitt gjort. Et team i Helseetaten har kartlagt tjenestene, gjennomført intervju med målgruppen og hatt samtaler med ansatte ved helsestasjon for ungdom.

Helseetatens rapport ble overlevert 30. september, og vi er veldig spente på hva rapporten sier. Vi ser fram til å få også denne saken på høringsrunde i utvalget.

Takk for oss!

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder